

להידודי שמעתתא

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף ק"ח
הדף היומי בהלכה: סימן קפ"ו מתחילת הסימן עד סימן קפ"ז סעיף ב'
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ב' פרק י"ח מ'וגדר המעשר' עד 'אבל להרמב"ן'

לוח
לימוד
יומי

להידודי שמעתתא חידה חודשית נושאת פרסים

להוציא אחרים בלשון שאינם מבינים

כתב הביה"ל (סי' קפ"ה ס"ג ד"ה יש) דהקשה המג"א מדוע כתב השו"ע את הדין שבעה"ב המברך לבניו ואשתו צריך לברך בקול רם כדי שיצאו בברכתו, בשם 'יש מי שאומר', והרי הוא דין פשוט שצריך שישמעו את הברכה שבה הם יוצאים? וכתב הביה"ל שהתירוץ הוא כדברי הברכ"י ונהר שלום, שדעה זו ס"ל שיכול להוציאם אפילו אם אינם מבינים הלשון, והמחבר ס"ל להחמיר בכך מעיקר הדין, ולכן כתב רק בשם 'יש מי שאומר' ועכ"פ העתיקו משום דעל כל פנים זה עדיף משלא יברכו כלל. וצ"ע שהרי השעה"צ לקמן (סי' קצג ס"ק ג) כתב דבשמיעה בעינן דוקא שיבינו את הלשון שבה מברכים.

תשובות יש לשלוח לפקס 02-6540269 עד כ"ה בטבת תשע"ז
בין השולחים תשובה נכונה תערך הגרלה על סט משנ"ב מהדורת דרשו

תשובות להידודי שמעתתא עלון כסלו

לגבי השאלה שנשאלה בעלון הקודם במה שכתב המשנ"ב בהקדמה לסי' קע"ח שלכתחילה אין לעקור ממקומו לכו"ע בכל גווניו. וצ"ע דלהלן ס"ק ל"ד כתב ומשמע שכך דעתו שבתוספות ורא"ש משמע דאין להחמיר בזה רק כשיוצא על מנת להפליג.

ענו רבים ומהם הרב מרדכי מערב, שבהקדמה כתב המשנ"ב הדין לכתחילה דאף דההלכה כרב חסדא שלא נתבטלה קביעותו מ"מ אין לעקור כתחילה, אכן בס"ק ל"ד, איירי בעיקר הדין שאין צריך להחמיר ולברך רק אם יוצא על מנת להפליג.

ויש שתירצו ומהם הרב אברהם הורביץ, שבהקדמה מדובר כשרוצה לצאת ולגמור לאכול במקום אחר וזה אסור לכתחלה שמא ישכח מלברך, אבל בס"ק ל"ד מדובר שרוצה לאחר זמן מועט לחזור למקום אכילתו ובזה לא חששו שישכח.

בהגרלה שנערכה בין העונים על שאלת 'להידודי שמעתתא' בחודש כסלו זכו:
בסט משנ"ב מהדו' דרשו: הרב יוסף קליין מירושלים.
בכרך משנ"ב מהדו' דרשו זכו: הרב לוי ליבס מארה"ב, והרב אברהם הורביץ מביתר עילית.

המברך בצוותא עם ילד כדי שיאמר אחריו - האם יצא בעצמו ידי חובת הברכה?

קטן חייב בברכת המזון מדרבנן, כדי לחנכו במצוה זו, ואף אם אכל רק כזית. קטן שאכל כדי שביעה ומסופק אם ברך, יש לחנכו לשוב ולברך, כדרך שגדול מברך במקרה של ספק כזה. ומי שאכל פת ומברך ברכת המזון יחד עם קטן כדי שיאמר אחריו מילה במילה, יכוון במפורש לצאת ידי חובה גם לעצמו, או שיכוון במפורש שלא לצאת, ויברך אחר כך לעצמו. ואם לא עשה כן - אם אכל כדי שביעה, שחיובו מדאורייתא, עליו לברך שנית, כיון שמצוות צריכות כוונה, ולא יצא ידי חובה; ואם אכל פחות מכדי שביעה, שלדעת רוב הפוסקים חיובו בברכת המזון הוא מדרבנן, לא יברך שנית, משום שיש אומרים שמצוות דרבנן אינן צריכות כוונה. [שו"ע קפו, ב, ומשנ"ב ד; ביאורים ומוספים דרשו, 7 ו-9]

האם גדול יוצא ידי חובתו בנוסח המקוצר של ברכת המזון המיועד לילדים?

כאמור, צריך לחנך את הקטן לברך ברכת המזון. וילד עד לגיל שמונה - עד שידע לברך את כל הברכות כתיקונן - ניתן לחנכו בנוסח מקוצר לכל ברכה, הכולל פתיחה בשם ובמלכות - "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם", תוכן הברכה העיקרי, וחתימה - "ברוך אתה ה'...". והפוסקים מציעים נוסחים שונים לקיצור זה. ו'מעין המאורע' יזכירו בברכת 'בונה ירושלים', כדרך שמזכירים בברכת 'מעין שלש': 'ורצה והחליצנו ביום השבת הזה', 'וזכרנו לטובה ביום...'. "ושמחנו ביום...". ולגדול אסור לשנות מנוסח הברכה ולברך בנוסח המקוצר, אך בדיעבד יצא ידי חובה. ואם בָּרַךְ בנוסח המקוצר ולא חתם את הברכה, נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובה. [שו"ע קפז, א, משנ"ב ג-ד, ושעה"צ ד, ו רז; ביאורים ומוספים דרשו, 3 ו-7]

האם אשה חייבת בברכת המזון מדאורייתא?

נשים חייבות בברכת המזון, אך ספק אם הן חייבות מדאורייתא כאנשים, או רק מדרבנן, משום שבציווי על ברכת המזון נאמר: "ואכלת ושבעת וברכת... על הארץ הטובה אשר נתן לך", והארץ לא ניתנה לנשים (אלא כשאין בנים יורשים). וכהן ולוי, הגם שאין להם נחלה, יש להם 'ערי מגרש'. ולדעת ראשונים רבים אשה חייבת בברכת המזון מדאורייתא. ואשה שאכלה כדי שביעה ומסופקת אם בָּרַכה - נחלקו הפוסקים אם חייבת לברך. ויש שהורה שנשים תברכנה במקרה של ספק, כדי שלא תבאנה להקל ולחשוב שאינן חייבות בברכת המזון. ויש שכתב שהרוצה לצאת מידי ספק, תשוב ותאכל פת ותברך, או תשמע ברכת המזון מאחר. [שו"ע קפו, א, משנ"ב ב-ג, וביה"ל ד"ה אלא; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

אתמול למדנו

- השותה יין בסעודת פת, יקפיד לברך ברכת המזון טרם שיהיה שְׁתוּי במידה כזו שאינו ראוי לדבר בפני המלך. ובדיעבד, רשאי לברך. ואם הוא שיכור פְּלוֹט, אין ברכתו ברכה.
- אסור מן התורה לברך ברכת המזון וכל ברכה שהיא, כאשר יש צואה בטווח של ארבע אמות מכל עבריו של המברך, או לנגד עיניו בטווח הראייה. ואם לאחר שפָּרַךְ גילה צואה בטווח של ארבע אמות ממקום עמידתו: במקום שהיה צריך להעלות בדעתו שיתכן כי יש בו צואה - צריך לשוב ולברך, כיון שפשע בכך שלא בדק; ובמקום שאין ראוי להעלות בדעתו כי יש בו צואה - הרי זה כאנוס.

מחר נלמד

- מדוע מזכירים בברכת המזון את התורה ומצות ברית מילה?
- באיזה מקרה חייב איש לשוב ולברך ברכת המזון ואשה פטורה?
- מהי סיבת המנהג שהמברך ברכת המזון עונה 'אמן' לאחר ברכת 'בונה ירושלים'?